

Izhaja trikrat na teden — šestih izdankih, in sicer: vsak torek, četrtek in soboto, zjutranje izdaje opoldne, večerno izdaje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilagami ter s „Kazipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h, ali gld. 6:60
pol leta 6 „ 10 „ 3:30
četrť leta 3 „ 40 „ 1:70
Posamične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 9 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vsa leto 3 K 20 h ali gld. 1:60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solski ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

SOČA

(Večerno izdanje).

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 9.

Dopis naj se pošilja le uredništvu. Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnistvu.

Neplačanih pisem ne sprejemlje; ne uredništvo ne upravnistvo.

Oglas in poslanice
se računajo po petih vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje drke po prostoru.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorice.

„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček tiska in zalaga razen „Soče“ in „Primorca“ še „Slovansko knjižnico“, katere izhaja mesečno v snopiščih obsežnih 5 do 6 pol ter stane vsakeletno 1 gld. 80 kr. — Oglasi v „Slov. knjižnici“ se računajo po 20 kr. petih vrstah.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Trgovsko in obrtno društvo.

VI.

Naša obrtnija dandanes in v prihodnosti.

(Dalje).

Poleg rokodelstva, katere smo obširneje omenjali v prejšnjem delu, se nam je bavit tudi s takozvano domačo obrtnijo (Hausindustrie), ki je pač prvina vsej novodobni veliki industriji. — Domača obrt ima svoj pričetek s prvimi znameniti človeške omike. V sv. pismu beremo, da sta si Adam in Eva najpoprej s figovim drevsom pokrila grešno telo; zunaj raja pa sta bila že malce drugače opravljena, a za življenje v trudu in znoju sta si morala marsikaj oskrbeti, ker iz raja nista mogla nič odnesti, — evo domačo obrt, ki se je podedovala in se dopolnjevala od rodu do rodu. Brezumni učenjaki pripovedujejo o domači obrtniji raznih ljudstev in v preminogih deželah, ki sega mnogo dalje nazaj pred Adamovo dobo. No, mi se ne bomo prepirali, ali je iskati prvi sled domače obrti pri Adamu in njegovih otrocih, ali pa so njeni sledovi še mnogi starši, marveč zadoščaj nam trditev, da človek se je bavil z izdelovanjem raznih potrebnih priprav, orodij, posodja, obleke, lepoticja itd. že v najprimitivnejših dobah svojega žitja. Iz te domače obrti so se razvila posamična rokodelstva in vsa naša novodobna velika obrt.

Tudi dandanes je domača obrt velike važnosti, in vsi narodni ekonomisti se skrbno prizadevajo, da bi jo razširili v čedalje širše ljudske vrste. Saj so premnogi krasni izdelki, čisto najlepši in najdragocenejši, le proizvodi domače obrtnije, ki je vir blagostanja celim pokrajinam. Za vzgled naj opozorimo na tisto k o v a š t v o v Renskih pokrajinah, o katerem smo govorili v prejšnjem delu in ki je le jako razvita nemška domača obrt.

Tudi v naši deželi imamo podobno domačo obrt: na Lokovski planoti, kjer že stoletja izdelujejo najrazličnejše potreb-

ščine iz železa. Kako to povzdigniti, smo govorili v odstavku „Kovaštvo“.

Imamo pa še drugih domačih obrtnij, katerim moramo posvetiti večjo pozornost. Nekatere take obrtnije treba šele uvesti, ker so na razpolago vsi pogoji za razcvit in torej za blagor, ki ga lahko prinese našemu ljudstvu.

Na Cerkljanskem ljudje še dandanašnji izdelujejo za prodaj najrazličnejše pletenine. Ali naj to obrt popolnoma zadušé tvorniški izdelki?

Čipkarstvo je precej lepo razvito. Izdelki se dobro prodajajo. — V povzdigo te domače obrtnije imamo čipkarske šole v Bolcu, v Čepovanu in na Dolu (nad Ajdovščino). Vspeli teh šol še niso veliki, ker ni bilo nikogar, ki bi bil znal organizovati trgovino s prelepimi izdelki v tej stroki. Ali pustimo to obrt vedno tako v nemar, kakor doslej? Koliko pridnih ženskih rok bi imelo lahko ob letu in dan dovolj in dobrega zaslužka?

Košarstvo je bilo domače povsod tam, kjer raste vrbovje v izobilju. Toda tuji so nas v napredku te obrti prehiteli in so pokupili leto za letom vse naše vrbovje, a mi smo od njih kupovali narejene koše, pletenice itd. Kolika nemarnost!

Da bi se ta obrt med nami razvila z naprednim duhom časa in bi naši ljudje svoje vrbovje porabili v umetnem izdelovanju najrazličnejših koškov itd., je ustanovila vlada — košarsko šolo na Žagi pri Bolcu. Tam delujeta dva mlada Kobaridca, ki sta se v ta namen izučila. — Dasi deluje ta šola že nekaj let, vendar so praktični vspehi premajhni. Premalo se ljudstvo zanima za to šolo; premalo se o njej govori; premalo je reklame; za kupčijo z resničnimi izdelki se nikdo ni vredno pobrigal. — Šola je nameščena v veliki hiši tik državne ceste ob vinku Soče, ob izlivu Učje v Sočo, kjer je velik prod. poln izbornega vrbovja. Toda tako daleč še nismo prišli, da bi stal na hiši vsaj napis, ki bi povedal, da je tam notri edina slovenska košarska šola. — Dalo bi se morda še reševati vprašanje, ali ni v gorah primernejšega kraja za to šolo in ali bi ne kazalo,

ustanoviti še jedno, morda v Čezsoči ali v Bolcu. — Ta obrt bi se po teh šolah lahko jako razvila, kakor je razvita n. pr. v Krkonoših. Ali kakor so šele Čehi v Pragi pripravili do svetovne veljave krasne izdelke te domače obrti v Krkonoših, tako bo treba poskrbeti tudi pri nas, da bodo ljudje svoje izdelke lahko in dobro prodajali. Nekdo si osnuje lahko znamenito trgovino s košarskimi izdelki. — Naše „Trgovsko in obrtno društvo“ more v tem oziru storiti danes le toliko, da kaže ljudstvu pot, po kateri pride tudi potom takih domačih obrtnij do dobrega zaslužka. V ostalem pa bo vedno na razpolago, ako bo moglo ili ljudstvu kakorkoli na roko.

V hribih imamo dovolj raznovrstnega lesu, ali ljudstvo ne zna izkoristiti tega pridelka svoje zemlje: nimamo skoro nikake domače lesne obrti. Ponekod izdelujejo škafe, lesene skledje, grablje, vretena, kolovrate, ali to so bolj redke prikazni. S takimi in enakimi izdelki bi se naše ljudstvo lahko pečalo v obilnejši meri; zaslužilo bi mnogo več nego tam „pri ajzenponu“ ali „pri holcerjih“ po Ogerskem, v Galiciji, v Rumuniji, v Bosni-Hercegovini, ali pri plavežih na Anizi, Muri, Dravi in Savi.

V furlanskem Marianu imajo strokovno šolo za lesno obrt. Tam izdelujejo ljudje zlasti stolice priprostih in boljših vrst. Več naših mladeničev se je tam izučilo, ali doslej je le redek tisti, ki je znal doma izkoristiti svoje znanje. Naši hribovci prodajajo svoj les (bukov, črešnjev, jelov) v Furlanijo, odkoder vozijo Furlani cele vozove stolic v hribe na prodaj. Naš les naredi torej dolgo pot v Furlanijo, tam Furlani služijo z njim novce in izgotovljene stolice naredé zopet isto pot nazaj v hribe. Ali ni nespametna taka pot? Ali ne morejo naši hribovci tudi ves zaslužek za izdelovanje ohraniti sebi? Ali hribovci ne morejo izdelati na tisoče in tisoče stolic tudi za prodaj v druge kraje in dežele? Ako se splača to Furlanom, ki morajo kupovati ves les, bo nesla taka obrt našim hribovcem toliko večji dobiček. Konkurenca je naravnost izključena. — Na stotine ljudi bi se pečalo lahko

samo z izdelovanjem stolic. — V povzdigo domače lesne obrti na sploh pa bo treba misliti na strokovno šolo po vzorcu alpskih dežel. Koliko krasnih izdelkov iz lesa prihaja v kupčijo; a ti niso tovarniško delo, marveč ročni izdelki domače obrti, ki se vedno lahko in dobro prodajajo.

Na shodu „Trgovsko-obrtnega društva“ v Kobaridu dne 19. marca l. 1900. se je sprožila ideja, da bi tam poseben konsorcij ustanovil delavnico za stolice in nekatere navadne lesne izdelke. Nič ložjega nego to! Tudi izučenega mladega moža imajo, ki bo lahko vodil to delavnico. Pričetek bi bil s tem storjen. Odbor našega društva je storil v ta namen potrebne korake in upati je, da se lepa misel tudi uresniči. Dobre volje je treba in pa treznega načrta. — Ali drugod ni mogoče kaj jednakega?

V onem delu Krasa okoli Doberdoba in Opatjesela izdelujejo že desetletja vsakovrstne — bičevnike, ki gredo daleč po svetu pod imenom — „echte Triester-Peitschenstöcke“ — pravi tržaški bičevniki. Kakó „echt“ tržaški so, dokazuje pač njih kraško-goriška domačija. Kupčija je precej dobra in dovolj obširna. — Kaj bi se dalo ukreniti za povzdigo te domače obrti, ne bi vedel jaz nič posebnega svetovati. To bodi naloga drugih mož, ki to obrt in kupčijo bolje poznajo. — Naše društvo more ob dani priliki poseči vmes le z reklamo, dobrimi informacijami in priporočili.

Evo, koliko kruha čaka tudi na tem polju pridne, spretno, večje roke! Pripravljajmo se, da ga bomo tudi res v obilni meri služili. Vsi narodni ekonomisti, vsi prosvitljeni možje v narodu so pa naravnost dolžni, da o takej prihodnosti razmišljajo, da ljudstvu kažejo pravo pot, po kateri bo našim potomcem lože priti do kruha.

Naše „Trgovsko in obrtno društvo“ gre torej z lepim vzgledom naprej, poučuje ljudstvo in ga bodri na delo, ker v tem tiči pravo jedro za vse bodoče vspehe.

MARCO VISCONTI

ZGODOVINSKI ROMAN

✱

Italijanski napisal Tommaso Grossi.

(Dalje)

Ko je rekel to, sta odšla oba, in za njima je šel še uni oboroženi mož, ki ni bil dotodaj še besedice spregovoril. Lupo si je takoj mislil, da morajo imeti neke skrivnosti. Vendar ni dal tega spoznati, in kakor da bi ga to nič ne zanimalo, je stopal nemarno do vrat, skozi katera se je prihajalo v majhno dvorišče, iz katerega se je šlo naprej v hlev. S teh vrat je videl, da se je krčmar v nekom kotu dvorišča živo pogovarjal z možema. Ko so pa ti njega zagledali, so se razkropili eden na jedno stran, drugi na drugo, in so posamezno odšli skozi vrata, da so se nadalje pogovarjali na cesti, kakor je potem zopet opazil.

„Kaj imajo ti med seboj?“ je dejal za se Limontin, nekoliko vznemirjen. „Če bi morda meni nastavljali kako past! Na vsak način bo treba, paziti

se“. Pogledal je svoj meč, svoje bodalo, in ponovil: „Na vsak način bo treba, paziti se“.

Ne dolgo potem se je krčmar vrnil k njemu. S pretvezo, da ga hoče bolje poslužiti, mu je rekel, da ga popelje v neko drugo sobo, torej ne več v tisto, katero je bil omenil prej. V tisti drugi da bo mirneje počival, ker tam ni toliko šuma, da bo imel tudi boljše posteljo, in polno drugih lepih pravljic. Lupo ni kar nič verjel tej krčmarjevi skrbljivosti, temveč vedno bolj se mu je vtrjal sum, da se kaj namerava proti njemu. Zató si je tudi on nekaj domislil. Rekel je, da, ker sta v hlevu še dva konja pri njegovem, on ne more svojega rujavca kar takó pustiti, ker je jako divji, sicer bi se znalo Bog ve kaj pripetiti. On da hoče torej v hlevu spati — in pri tem je ostal, ter se ni pustil na noben način pregovoriti od krčmarja, ki mu je odsvetoval to.

Šel je torej v hlev, položil roko na hrbet svojega rujavca, in ko se je ta obrnil, ter ga po svoji navadi s kratkim, zamolklim razgetanjem pozdravil, je dejal sam pri sebi: „Najbolje bi bilo takoj odriniti“. Toda brž je pa pomislil: „Uboga žival je trudna, in kakó bi tudi ne bila? Petdeset milj

brez prestanka! In jutri bo treba zopet toliko, in potem še ne bo miru!“ V teh mislih je gladi in tolkljal svojega tekalca, ki je kaj zadovoljno jedel. „In pa Bog ve, kam bi zašel sedaj po noči po teh neznanih potéh! Počakam, da napoči zarja. Mej tem bom bdel, saj so sedaj noči kratke. Že prestanem na kak način te štiri ali pet ur. Se pa splačam jutri, speč nekoliko na konju; sedaj naj spi žival, potem čez dan bom pa jaz“. Na to se je stegnil po kupu slame s trdnim sklepom, da ne bo spal.

Tedaj je začel premišljevat o tisti skrbi, katere se je bila mahoma polastila krčmarja, da bi ga spravil v složnejšo sobo njega, ki je bil krčmarju popolnoma neznan, in pač ni bil videti kak imeniten gospod. In pa tó, da mu ni hotel pustiti svetilnice, katere naj bi gorela po noči, čes, da bi bila nevarnost, da se vžge hiša. Takó premišljuje to in uno, se je popolnoma uveril, da se tu kaj namerava proti njemu.

Ko je takó neprenehoma mislil o tistih treh zopernih obrazih, ter si jih predstavljaj, kako so se zamišljeno pogovarjali, mu je zlasti to šlo po glavi, kakó se je nekam čudno nasmehoval jeden izmed dveh oboroženih mož. Dozdevalo se mu je, da mu tisti na-

smeh ni popolnom neznan. Premišljuje z večjim naporom, je prišel do tega, da ga je moral že nekda videti. Prevdarjal je, tuhtal in lomil si glavo. Včasih se mu je dozdevalo, kakor da se je nekaj zasvetilo v njegovem spominu; a hitro se zopet stemnilo. Zajedno mu je neki nejasni čut pravil, da je morala ta podoba prav zadnji čas priti v njegovo glavo.

Tedaj je začel misliti znova in lepó po redu na vsako osebo, kar jih je videl od tistega hipa, ko je bil s Tremacoldovo pomočjo ušel iz zapora. V mislih je zopet potoval iz Rescalinde v Milan. Predstavil si je zopet obraz vsakega človeka, katerega je srečal na poti. Na nobenem ni bilo sledu tistega zopernega nasmeha.... Torej naprej!... Videl je potem svoje domače ljudi, grofa, grofico, posle — še več!... In potem?... Potem se je zopet vsedel na konja, je šel skozi vrata.... „O, glej ga tu!“ je dejal sam pri sebi, „vendar sem ga našel!“ Našel je bil res tisti ostudni nasmeh na obrazu jednega oprode Lodrisijevga, katerega je bil srečal, ko je šel iz hiše grofa Del Balzo. — „Pretvoril si se ves, lopov, toda poznam te! O, tisti je, tisti, staval bi jedno oko!“

Bohinjska železnica.

Sedaj, ko je določeno, da namesto predelne železnice bo tekla bohinjska, bo gotovo zanimalo naše p. n. čitatelje, ako jim v nastopnem opisu celotne črte te takozvane „bohinjske železnice“, to je od početka od postaje Jesenice na Gorenjskem (Kranjskem) pa do postaje pri Sv. Andreju v Trstu, kjer končuje. Opisati jo hočemo po tehniško-komercialnem poročilu, katero je izdalo železniško ministerstvo o drugi železniški zvezi s Trstom.

Isto se glasi: Bohinjska železnica začne v postaji na Jesenicah drž. železnice črte Trbiž-Ljubljana, ki stoji 572 m nad morjem, ter se obrne, padaje 20‰ proti Savi, čez katero pojde severovzhodno od kraja z imenom Sava po mostu, ki bo dolg 80 m.

Potem stete skoro vodoravno na desnem bregu ob hribovju proti Dobrovi ter začne dvigati se južno od mostu tik Javornika na križišču z okrajno cesto na Bled v smeri 8‰, da dospe na visino dobrovsko. Ko obteče Dobrovo na vzhodni strani, se obrne proti jugu, gre skozi 50 m dolgi tunel, čez slap po 70 m dolgem mostu, prodre med km. 6.1 in 7.4 Vintgar po tu nehu, ki bo dolg 1180 m.

Dalje gre ob kraju Podhom, prekrži zapadno od cerkvice sv. Andreja okrajno cesto, ki pelje z Bleda čez Retico v Gorje, ter dospe do postaje Gorje pri km. 8.7/9.3 na visini 533.0 m, katero je mogoče doseči iz bleškega kopališča prav lahko.

Od tam se obrne črta proti severozapadnemu bregu bleškega jezera, gre skozi 150 m dolgi tunele v stransko dolino, zapadno od znane romarske cerkve, gre potem zopet med Preznim brdom in Visojniškim vrhom skozi 420 m dolgi tunel, čez potok Belco po tunelu, dolgem 270 m, v bližini kraja Brezinkovo, čez okrajno cesto, ki pelje z Bleda v Bohinj, in pride v dolino bohinjske Save ter do postaje Bohinjska Bela ob Stručnem vrhu pri km. 14.‰ na visini 485.0 m. Od tod gre pri km. 14.6 na desni breg reke, da se izogne strmini na levi, obrne pa se pri km. 16.8 zopet na levi breg ter ostane tam do km. 28.4, kjer mora zopet čez reko.

Razven ponavljajočih se poprav na bleški okr. cesti in na bregu reke nima gradnja železnice v nastopni črti nobenih posebnih ovir ter dospe pri km. 22.5 na prostor, ki bo tudi služil za postajo, katero napravijo 23.‰ na morskovi visini 4‰ m. Pri km. 27.‰, ko gre poprej dvakrat čez bleško okr. cesto, pride črta na desni breg bohinjske Save in čez jarek Belica pri km. 28.‰ do postaje Bohinjska Bistrica v morskovi visini 514.0 m.

Od tu pridemo do bohinjskega tunela. Za vhod v tunel so izbrali blizu navedenega kraja posebno pripravno mesto. Uvod v tunel prične pri km. 28.6 v visini 514 m, se dviga v dolžini 4657 m v smeri 2‰ do vrhunca 523.3 m, odkoder zopet pada v smeri 13‰ v dolžini 1793 m. Vsa dolžina tunela znaša 6365 m. — Pri izberanju izhoda iz tunela v baski dolini pri kraju Podbrdo se je bilo treba ozirati na primerno mesto za postajo in za odkladanje materiala iz tunela, kar je bilo težko gledati na tamkajšnje ozino.

Od tu naprej teče železnica po naši deželi.

Z postaje Podbrdo pri km. 35.‰ v visini 500 m gre črta na levi breg potoka Bača ter se razvija z dolini primernim padanjem 25‰ na levi do km. 38.9, kjer je vsled krajevnih razmer potreben dvakratni prehod čez potok. Potem dospe, padaje 14.4‰, zopet po levi strani v Hudojužno v visini 380 m.

Ostre serpentine, ki prične že pred Hudojužno, povzročijo zopet dvakratni prehod zapored, kakor tudi ponovne popravne potokove struge; poleg tega bo treba regulovati potokovo serpentino takoj za Hudojužno, da bo mogoče pri km. 41.‰ napraviti postajo: Hudojužna.

Dovozno cesto do te postaje na levem bregu Bače bo treba naložiti s pota z desnega brega potom mosta čez potok.

Od postaje Hudojužna gre črta ob levem bregu, padaje 25‰, ter gre prvo čez stranski jarek Porezna; med km. 42.2 in 42.5 bo potreben dvakratni prehod čez potok in cesto vsled ostrih serpentin.

Po zopetnem prehodu na levo stran gre železnica skozi majhen tunel, potem med km. 42.9 in 53.1 v kratkem dvakrat čez potok vsled serpentin; na levi strani potem dospe, padaje 10‰, pri km. 46.8/47.4 v postajo: Grahovo. (Dalje pride).

DOPISI.

Iz kanalske Idrije. — Kolikokrat se je govorilo in pisalo o slabih cestah ob Idriji na desnem bregu Soče; zato smo upali, da se bodo nameravane ceste po Idriji, ki so začele graditi, ali zastoj. Temu smo tudi sami krivi, ker vsaka vas hoče, da bi peljala cesta skozi njo, in tako vsaki posamezni posestnik bi hotel, da bi nameravana nova cesta peljala mimo njegove hiše, in s tem povzročuje odlog graditve ceste po vrhu hriba po načrtu. Čudni ljudje! Kako so res čudni, naj povem to le dogodbico, katera se je godila na 23. t. m. ravno zaradi cest pri nas v kanalski Idriji.

Občinarji so bili poslani na delo v raboto za popravilo poti med Prapuščem in do obmejne Idrije. Eden teh delavcev je hotel nesti težak kamen drugim delavcem, da ga porabijo za delo na tej cesti; med potom se pridruži temu delavcu, kateri je ta kamen nesel, neki modrijan iz Prapuščnega ter hoče zabraniti delavcu, nesti kamen drugim delavcem, da bi ga stavili v delo. Pri tej priti pa pride občinski organ, kateri je bil postavljen za nadzornika teh delavcev, in prime našega modrijana za ramena z namenom, naj bi pustil delavca s kamnom na rami, naj gre svojo pot, ali na to se je naš modrijan samovoljno ob tla zgrudil in zakričal, da je mrtev. Tako je ležal naš modrijan pol ure časa na zemlji in se delal mrtvega. Neki dobri človek se mu je približal in ga vprašal, kaj mu je. Modrijan ga vpraša, ali je kdo navzoč; dobri človek mu odgovori, da ne, na to mu naš modrijan veli, naj gre in pokliče njegovo ženo; žena je prišla.

Ko je svojo ženo videl, se je začel bitko jokati, ter jo je vprašal, ali je kdo blizu. Ona mu je odgovorila, da ne. Potem ji ukaže, naj gre domov po vole in koš, da ga popeljejo domov. Žena pride zopet z vola in košem. Mož jo vpraša, ali je kdo blizu; ona mu reče, da ne. Na to skoči naš modrijan sam v koš, in tako so ga voli v košu, žena in heč pripeljali domov. Dospeli na dvorišče, vpraša naš modrijan, ali je pa kdo navzoč. Žena mu odgovori, da ne. Na to skoči naš Miha iz koša na ramena svoje žene, in ta ga odpelje v hram na ognjišče, na katerem je ta naš prijatelj mirno in zdrav kakor riba kadil tabak; hotel je tudi zdravnik poklicati, pa se je skesal, češ, kaj bom dajal zdravniku za obisk k zdravemu človeku, kot sem jaz, 25 gld. Tako se je sam izrazil, in potem hočete, da bomo kedaj dobili lepe ceste pri nas ob Idriji, ker delajo zaradi cest take in enake komedije!

Iz Banjaluke. — Slavno uredništvo! Ako je Vam drago, sprejmite teh par vrstic v svoj cenj. list iz nove Avstrije.

Čast, komur čast! Vi, dragi moji rojaki, goriški Slovenci, se mnogo trudite, posebno se nova narodno-napredna stranka, da bi pridobili vsaj to, kar je objubljeno ter zaječeno v zakonih, kar bi torej morali imeti na vsaki način že zdavnaj! Ali kdo ve, kdaj prisije Slovincem v Primorju solnce svobode, enakopravnosti, v tisti deželi, ki je naša že toliko stotin let, katero pa nam trgajo izpod rok kos za kosom Italijani.

Hočem Vam povedati nekaj, kako skrbe tukaj za Italijane, ko vem, kako odrekajo primorskim Slovincem na njihovih rodnih tleh vse, kar bi sicer morali imeti. V okraju Banjaluke so se naselili Italijani s Tirolskega; vseh družin je do 80 št. In ti imajo svojo cerkev in svojo šolo. Kdo pa jim je vse to pridobil? Nihče drugi nego njihov dušni pastir! Blizu Banjaluke pa je tudi župa Petricevac, ki pa nima niti jedne šole. Pred letom dnij so sli radi tega prvi možje do g. župnika, da bi radi videli, da bi se otroci širne župe malce priučili pisati, brati, računati itd., kar potrebujejo, ali kaj so čuli: Vam ni treba šole, Vi samo delajte!

Tudi tukaj v Bosni je dušnih pastirjev, ki niso mnogo vredni, ki so samo za svoj trebuh. Prav blizu Banjaluke poznam župnika, ki dela mnogo pohujšanja, da se Bog usmili; uboge ljudi pa povrh tega preklinja v cerkvi in jih zasmehuje! Ljudje si mislijo pa svoje, in imajo prav!

Potem pa tarnajo, da vera peša! Ni čuda, ako peša, saj so tega oni sami krivi! Jaz nisem klerikalec, pa tudi ne tak liberal, kakor jih „mlajo“ oni, ali reči pa moram, da prav največ so krivi vseh takih homatij baš razni duhovni pastirji! — Treba vendar pomisliti, da smo v 20. stoletju, da treba ljudstvo izobraževati, ker se ne da več po- nizevati!

O priliki se kaj! (Prosimo. Ur.)

S Krasa. — (O narodno-napredni stranki). — Dne 8. t. m. se je ustanovila v „Slov. Čitalnici“ v Gorici „narodno-napredna stranka“, ki naj objema skupno vse stanove v našem slovenskem delu dežele, ki so pripravljeni, resno delovati za naš splošni napredek. S programom stranke mora biti zadovoljen vsakdo in se mora istega veseliti, zato pa tudi moramo razpostaviti vse svoje moči, da se edino prava „narodno-napredna stranka“ razširi in razveje po celi deželi! Treba je nam zatrei popolnoma tisto samovoljo par seminjskih doktorjev in nekaterih profesorjev, ki hočejo nas bičati po hrbtu, da bi sami gospodarili nad nami! Nikakor ne smemo služiti njihovi „kleti samovladi“, in proti s tistimi, ki kletoplazijo za njimi na milost in nemilost!

Mi, neodvisni naprednjaki, moramo stopiti trdno na noge ter storiti konec raznim nelepim spletkam, katere uprizarjajo matadorji okoli „Sloge“, „Gorice“ in „Prim. lista“. Vi vsi, neodvisni možje, ki ne živite od lizanja rok, kakor klerikalna garda in pa „Goričanska“ banda, ter ne hodite na posete k tistim, ki vas hočejo spraviti pod se na vsej črti, stopite k pravi svobodomiselni stranki v bran za delavne, pošteno rodoljube, može, katere so nam hoteli uničiti gmočno in duševno — katoliški duhovniki iz semenišča ter nekateri c. kr. profesorji in uradniki. — Vsi vi, katere je obsijala zarja zavednosti, stopite v vrste stranke, katera bo nas vodila po pravi poti do napredka, kar nam dokazuje že njena prvotna organizacija, do pravega cilja, da nastopimo proti svojim nasprotnikom tako, kakor zaslužijo. Vsi tisti, katerim je pri srcu usoda našega naroda v prihodnosti, združite se, da postanemo močna, čvrsta četa majke Slave pod okriljem narodno-napredne stranke!

Domache in razne novice.

Smrtna kosa. — V nedeljo pop. so položili k večnemu počitku na mestnem pokopališču g. Frana Kavčiča, ki je umrl v petek 23. t. m. po dolgi in mučni boleznici v 60. letu svoje starosti.

Pokojniku večni mir, preostalom pa naše sožalje!

Včeraj zvečer ob 6. uri je umrl preč. gosp. Jos. Bajc, bivši ravnatelj gluho-nemnice, knez nadškofjski tajnik, itd., star 62 let. Pogreb bo jutri pop. ob 2½ iz Gorice na pokopališče v Šempas. R. i. p.!

Novočenje. — V soboto je pričelo novočenje za okolično goriško. Kakor vsako leto, tako tudi letos, so se oglasili Lahi v „Il Fr.“ proti vriskanju in petju slovenskih fantov; kličejo na pomoč okr. glavarstvo, da bi preprečilo vsako petje slov. fantov v mestu. „Il Fr. Or.“ je že v soboto v jutro klical okr. glavarstvo, da naj stori konec vriskanju in petju novačencev. Okrajno glavarstvo tega nepremišljenega koraka ni storilo, ker bi bil prav neumesten, ker bi po nepotrebi razdražil slovenske novačence na potu, ko gredo dajat krvni davek, in ker pojo povsodi po celi državi, kadar gredo na nabor, zakaj bi morali molčati ravno pri nas, in še to na ljubo par vročernim italijanskim petelinom v mestu? Verjamemo, da jim ni všeč slovensko petje, saj jih vsaka slovenska beseda razkači in pograbi za srce — samo takrat ne, kadar se jim bližas z novci! Takrat so pa tako potrpežljivi in se sami radi govoré slovenski jezik, kateri drugače preklinjajo! — Boli jih vsaki „živio“, ki pride iz krepkih slovenskih grl, vsak vsklik jim razdraži živce, da se jeze, ker „latinita“ Gorice je v nevarnosti! — Pa je že križ! Vsi fantje morajo skozi mesto na nabor, in kar jih pride, vsi pojo slovenski! To kaže, da cela okolica okoli in okoli je skozi in skozi slovenska, da tistih par stotin pravih in posili-Lahov je zajetih v Gorici, kakor so bili zajeti Buri pod Cronjem od Angležev! Je tako, kaj moremo mi zato?

Lahi v Gorici, to se pravi: znani „caporioni“ se ježe po listih nad slovenskimi fanti radi petja povodom novačenja, in sicer

le iz narodnega sovraštva! Njih jezi samo radi tega, ker pojo slovenski! Reči moramo, da slovenski fantje se vedejo prav dostojno, nekateri so peli celo prav lepo, (najbrže člani kakega pevskega društva), dočim moramo reči, da novačenci iz mesta, kar je Italijanov, se obnašajo navadno jako surovo, pojo, kriče, zalijo Slovence, itd. Nad tem pa se ne spodtikajo, da si bi imeli dovolj povoda! Torej edino narodno sovraštvo je povod k pojavom na laski strani proti našim novačencem!

Radi detomora je stala včeraj pred porotniki v Trstu Rozalija Konave iz Svinoga pri Kobaridu, stara 21 let. Ta Konave je v noči od 10. na 11. dec. lanskega leta v Trstu, kjer je služila, povila dete, kateremu je s škarijami odrezala glavo ter obe roki, potem pa vse skupaj vrgla v neko jamo pri hiši. Obtožena Konave je priznala vse pred sodnijo, pred katero je stala oblečena v črno ter si zakrivala v enomer obraz.

Obravnava je skončala včeraj zvečer ob 8. uri ter je bila Rozalija Konave obsojena na 5 let v ječo.

V Bolcu je torej postal kaplan Abram kar čez noč osrečitelj tamošnjega — delavstva! Osnovalec „delavsko izobraževalno društvo“, ki šteje baje že 47 članov, ako smemo klerikalcu sploh kaj verjeti. Mi slučajno poznamo tisto družbičo, in se le smejemo. Kaplan Abram je veliko preslaboumen, da bi imel Bolčane „za norca“. Treba je drugačnega tica, da bi jih speljal na led, in se bi se morda ne dali. — Kar kaplan Abram po Bolcu zdaj spletkari, nima nikake korenine v potrebi, zato je vse le umetna zgradba na pesku. — Tudi „Krankenkassa“ je taka sleparija in nič drugega.

Učiteljsko vprašanje v deželni zborih. — Na drugem mestu pripovedujemo, da v dež. zboru istrskem pride na vrsto tudi predlog za zboljšanje učiteljskih plač. Tu naj pa povemo, da tudi v kranjskem dež. zboru bo govora o zvišanju, in sicer plač ljubljanskih učiteljev. — Njih društvo se je obrnilo na občinski svet s prošnjo, da bi podpiral njegovo na dež. zbor vloženo prošnjo za zboljšanje gmočnega stanja, ker na primer učitelj v IV. razredu v mestu ima plače 500 gld., s katero ne more živeti. Občinski svet je pozdravil simpatično vloženo prošnjo ter sklenil, potegniti se zanj v dež. zboru.

Tako izven Goriškega! Povsodi že čujemo, kaj bo na dnevnem redu v dež. zboru, povsodi so se pripravljali na otvoritev ter so prihajali o tej glasovi na dan, pri nas pa vlada doslej nekaj sveta tišina — in nihče ne ve nič, kaj ukrenjajo naši „narodni voditelji“ storiti glede na bližnje zasedanje dež. zbora, čeprav cela dežela nestrpno čaka kakega poročila ali izjave v tem pogledu. — Kaj bo torej?!

Trgovina v Gorici in „Il Friuli Orientale“. — V soboto je skončal članke o nevarnostih, ki preté njihovi trgovini. Prišel je do zaključka, da italijanski trgovini v Gorici se dá odpomoči edino le potom trgovskega društva, katero bi imelo namen, čuvati njihove interese ter se postavljati v bran proti nasprotnikom (t. j. Slovincem). Pravi, da le ako bodo tako delali, le tedaj smejo gledati mirno v bodočnost, le tedaj vidijo zagotovljeno svojo politično premoč, le po tem potu se določa njihova sreča, njihova prihodnost in usoda Gorice.

Ustanoviti hočejo torej trgovsko društvo, katero bi slo proti nasprotnikom, to se pravi: društvu, kateremu bi bil namen, ovirati na vse načine razvoj trgovine in obrti v rokah Slovincem! S tem društvom torej hočejo obvarovati trgovino in obrt le zase, ter onemogočiti vse vspevanje Slovincem na trgovinskem polju. Prav lep načrt, ali izvesti ga, bo pa kaj težko! Italijani pri tem pozabljajo, da trgovina je prosta, da sme trgovati v Gorici Slovenec baš tako, kakor Italijan, in če pogledamo na številno razmerje med obema narodoma v deželi, bi moralo v Gorici biti se več slovenskih trgovcev in obrtnikov nego italijanskih! Dalje pozabljajo, da velikanska večina tistih, ki kupujejo v Gorici, so Slovinci, ki sedaj pri narodni zavednosti ne bodo trpeli več, da bi Italijani uganjali se nadalje lopovščine proti Slovincem v mestu ter jih ovirali na vsej črti, torej tudi glede na trgovino, v razvitku. Naj le ustanove društvo ter gredo z njim proti Slovincem, posledica bo ta, da se Slovenci obrnemo proti njim s tako silo, da jim preide veselje do takih in sličnih lopovščin jedenkrat za

Odlikovani fotografski ateljer

A. Jerkič,

Gorica, Gosposka ulica št. 7, v hiši
„Goriška ljudske posojilnice“.

edini zalagatelj c. kr. avstrijske državno-uradniške zveze za Goriško, sprejema vsa v fotografsko stroko spadajoča dela.

Novi, velikomestno urejeni ateljer
odgovarja vsem modernim zahtevam v tej stroki.

P. n. gg. državni uradniki in njihovi družinski člani dobé pri obstoječih cenah 15% rabat.

Se toplo priporoča z odličnim spoštovanjem udani

ANTON JERKIČ.

Stajerska

ROGAŠKA

KISLA VODA „Templjevo Styria“
Krepčevalna pijača. Naprekošana zdravilna voda.

Glavno zastopstvo

Schielin & Müller

V TRSTU,
ulica Acquedotto št. 10.

Novoporočenci pozor!

Stejen si v čast naznanjati slavnemu občinstvu, da sem razširil trgovino pohištva v ulici Viturini, glavni vhod v gosposki ulici.

Anton Breščak

v Gorici, gosposka ulica 14, blizu lekarne Gironcolljeve.

V zalogi ima vsakovrstno pohištvo za vsaki stan. Pohištvo je po najmodernejših slogih, posebno spalne jedilne in posetne sobe so po Nemškem slogu odlikovanih Črnogorjevih delavnic v ulici Ponte nuovo in via Leoni, katere so lepše in ukusnejše izdelane in ceneje od Dunajskih in Budapeštanskih tovarn. Ostalo pohištvo je od prvih mizarskih mojstrov.

Sprejema se naročila in izdeluje po izbiri obrisa, najceneje in v najkrajšem času.

Bogača zaloga podob na platno in šipo z različnimi okvirji. Belgijska brušena ogledala vsake velikosti. Različno pohištvo, kakor: toaletne mizice, različna obešala, preproge za okna i. t. d. Različne stolice iz trsa in celulojda, posebno za jedilne sobe. Blazine iz strune, afriške trave, z žimami in platnom na izbero ter razne tapetarije.

Reči, katere se ne nahajajo v zalogi, preskrbijo se po izbiri cenikov v najkrajšem času.

Daje se tudi na obroke, bodisi tedenske ali mesečne. — Pošilja se tudi izven Gorice po železnici in parobrodih.

V zalogi ima najelegantnejše sobe, na katere se še posebej opozarja!

Išče se dober potovalec
za šivalne stroje, bleikle itd. za Primorsko in Notranjsko.

Pismene ponudbe naj se pošiljajo pod naslovom: „Zvest“ na upravništvo „Soče“.

Leta 1881. v Gorici ustanovljena tvrdka

E. Riessner, v Nunski ulici 3,
(nasproti nunski cerkvi)

priporoča preč. duhovščini in slavnemu občinstvu svojo lastno izdelovalnico umetnih cvetlic za vsakovrstne cerkvene potrebe. Ima veliko zalogo nagrobnih vencev, za mrtvaške potrebe, voščeno sveče itd. vse po zmerni ceni. — Naročila za delo izvršuje točno in solidno. Priporoča slav. občinstvu tudi svojo S. el.) tiskarno črk na perilo. (P. el)

Prave in edine zelodčne kapljice,
(Varežena znamka).

Zdravilna moč teh kapljic je neprekosljiva. — Te kapljice **vredejo redno prebavljenju**, če se jih dvakrat na dan po jedno žličico popije. **Okrepje posr. Anton Padov. kvarjeni zelodee storé, da zgine v kratkem času omočica in života lenost (mrtvost).** Te kapljice tudi storé, da **elovek rajt je.**

Cena steklenici 30 kr.

Prodajajo se v vseh glavnih lekarnah na svetu. Za naročitev in pošiljatev pa jedino le v lekarni

Cristofolletti v Gorici.

Anton Obidič,
devljar

v **Semeniški ulici št. 4**
v **Gorici,**
priporoča se

za **raznovrstna naročila po meri**
za gospe in gospode.

Naročila se izvršuje hitro.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — **GORICA** — Via Giardino 8
priporoča

pristna bela in črna vino iz vipavskih, furlanskih, brislih, dal matinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogrske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorec.

Cene zmerno. Postrežba poštena.

U Ajdovščini

se prodá hiša št. 115 s zaprtim dvoriščem, kletjo, hlevom ter 160 sežnji travnika. V hiši se nahaja sedaj gostilna. Radi lepe lege je ta hiša pripravna za vsako obrt.

Ponudbe na: H. Stibel, Trst, ulica S. Giacomo št. 3.

Karol Draščik,
pekovski mojster in sladčičar
v **Gorici na Kornu št. 3.**

Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za birmance, torte i. t. d.

Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo po jako zmernih cenah.

Velika mehanična tovarna
vsakovrstnega pohištva in strgarskih izdelkov

„Prva mizarska družba“
v **Solkanu pri Gorici na Primorskem.**

Izdeluje z najnovejšimi stroji vsako delo te stroke v najkrajšem času, kakor:

najmoderneje pohištvo za spalne, jedilne in sprejemne sobe v vseh mogočih oblikah in s poljubnimi, jako ukusnimi okraski; vso opravo za salone po najnovejših slogih; mize v vseh velikostih iz trdega, trpežnega lesa; toaletne mizice; stole; vse strgarske izdelke v največji množini itd.

■ Za trpežnost izdelkov tovarna jamči! ■

Vsi našteti in še drugi v to stroko spadajoči izdelki so slavnemu občinstvu vedno na razpolago v **naši bogati zalogi v Solkanu št. 3,** kjer lahko vsak hip postrežemo.

Kar gospodom odjemalcem ne ugaja, izdela tovarna natančno na zahtevo tekom osem dni.

Tovarna deluje le od 1. maja 1899., a v tem času si je pridobila s svojo **kulturno postrežbo** popolno zaupanje vseh domačih in inozemskih odjemalcev,

da se ne boji nikake konkurence!

Sprejema naročila vseh mizarskih izdelkov pri zgradbah novih poslopij.

■ Pismena naročila naj se blagovolijo pošiljati odino na naslov: „Prva mizarska družba“ v Solkanu pri Gorici.

Zahteva naj se
popis in cenik leposlovnih in drugih knjig iz naše zaloge, katerega pošiljamo franko kamorkoli.

„GORIŠKA TISKARNA“ A. GABRŠČEK V GORICI
Gosposka ulica št. 9.

(Ustanovljena leta 1893.)

je najmoderneje urejeni tiskarski zavod, kjer se izgotavlja vsako najfineje in elegantno delo v najkrajšem času po jako kulturnih cenah, kakor:

■ Brošure v vseh oblikah in jezikih v modernih in trdnih platnicah, diplome za častne občane in druge enake prilike v najrazličnejših barvah, trgovske račune, pisma in zavitke s firmo, cenike, društvene vspejede in vabila na kartonu ali papirju, posetnice najelegantnejše kakovosti v skatljah z zaviti, poročna in zaročna naznanila v veliki izbiri in vseh mogočih oblikah, plesne vspejede, osmrtnice itd. itd

O začetku šolskega leta priporoča slav. šolskim vodstvom, krajnim in okrajnim šolskim svetom **vse potrebne šolske tiskovine**
v slov., hrv. in ital. jeziku za Goriško in Istro, nadalje za izdelovanje uradnih zavitkov (kuvert) v različnih oblikah in kakovostih.

Velika zaloga izgotovljenih tiskovin za c. kr. okrajna glavarstva, županstva, sodnije, notarje, šolske, cerkvene in druge urade.

V naši založbi imamo te-le časopise:

„Soča“, celoletna naročnina stane gl. 6-60, izhaja trikrat na teden. — „Primorac“, celoletna naročnina stane gl. 1-60, izhaja vsak teden, na štirih straneh. — „Slovanska knjižnica“, doslej je izšlo 93 snopičev najrazličnejše vsebine. Nadaljno izdajanje začasno vstavljeno. V zalogi so na razpolago se vsi snopiči z malimi izjemami.

„Salonska knjižnica“ za odrasle izhaja v nedoločenih rokih. I. knjiga „O to žensko“, novele in ertice. Spisal Fr. Gorekar, je izšla 1. 1897. Stane s poštnino vred gl. 1-10. Izšla je ravno kar II. knjiga „Salonske knjižnice“; prinaša žaloigro „Hamlet“, cena 70 kr. — „Rokovnjači“, narodna igra v petih dejanjih. Cena 40 kr. — „Sin“, rodbinska drama v štirih dejanjih. Cena 60 kr.

„BEN-HUR“ roman iz časov Kristusovih.
Mehko vezan gl. 1-30, trdo vezan gl. 1-65 s poštnino. Ker je ta knjiga interesantne vsebine je postalo obče zanimanje tako, da imamo le malo izvodov več v zalogi. Kdor želi še imeti to knjigo, opozarjamo, da si jo za časa omisli.

„Rusko-slovenski slovar in slovnica“
Sestavil M. M. Hostnik.

Cena mehko vezanemu gl. 1-50, trdo vezanemu gl. 1-80, poštnina 10 kr. več.